1963
ଫେବୃଆରୀ 18

ରଣେନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ବାନାର୍ଜୀ

ବନାମ

ଭାରତ ସଂଘ

(ପି. ବି. ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗଡ଼କର, କେ. ଏନ୍. ୱାଞ୍ଚୁ,

ଏମ୍. ହିଦାୟତୁଲ୍ଲା, କେ. ସି. ଦାସ ଗୁପ୍ତା ଏବଂ

ଜେ. ସି. ଶାହ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିବୃନ୍ଦ)

ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ – ପରୀବିକ୍ଷାକାରୀ - ଅସନ୍ତୋଷଜନକ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ କରିବା - ସମ୍ବିଧାନ ଏବଂ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ସୁରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହକଦାର କି - ବେସାମରିକ ସେବା (ବର୍ଗୀକରଣ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଅପିଲ) ନିୟମାବଳୀ, ନିୟମ 3 (a), 49, 55-b - ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2) ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ 3 ମେ, 1949 ରେ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ସହାୟକ ଭାବରେ ଏକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ପରୀବିକ୍ଷାରେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା, ଏହି ସର୍ତ୍ତରେ ଯେ ସେହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ନୋଟିସ୍ ଏବଂ କାରଣ ପ୍ରଦାନ ନକରି ତାଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତ ହୋଇପାରେ । ସେ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ 4 ଜୁଲାଇ,1952 ରେ ଏହି ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଉପରେ ଚାକିରିରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଡକାଯାଇଥିଲା ଯେ କାହିଁକି ତାଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଏବଂ ଦିଆଯାଇଥିବା ବ୍ୟାଖ୍ୟା ସନ୍ତୋଷଜନକ ନ ଥିବାରୁ 31 ଅଗଷ୍ଟ,1952 ପରେ ତାଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ଆଗତ ଏକ ଆବେଦନ ଉପରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରି କହିଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2) ର ସୁରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନଥିଲେ, ଏହା ଯେ ବେସାମରିକ ସେବା ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 49 ଏବଂ 55-b ଲାଗୁ ହୋଇନଥିଲା ଏବଂ ସେ ତାଙ୍କ ସେବା ଚୁକ୍ତିନାମା ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥିଲେ ।

ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଆବେଦନକାରୀ ଜଣେ ପରୀବିକ୍ଷାକାରୀ ଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ସେବାର ସମାପ୍ତି ଦଣ୍ଡ ପ୍ରଦାନ ମାଧ୍ୟମରେ ହୋଇନଥିଲା ଏବଂ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ବରଖାସ୍ତ କିମ୍ବା ବହିଷ୍କାର ଭାବରେ ପରିଗଣିତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଜଣେ ପରୀବିକ୍ଷାକାରୀ ଭାବେ ସେ ସେହି ସମୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ତର ହେବା ପାଇଁ ଦାୟୀ ରହିବେ, ଯାହା ସେହି

1963
ରଣେନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ବାନାର୍ଜୀ ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ୱାଞ୍ଚୁ

ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରଚଳିତ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ହେବ ଏବଂ ଯେହେତୁ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ 2 ରୁ ନିୟମ 49 କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବାର ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ଅପସାରଣ କରାଯାଇଥିଲା, ସେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ର ସୁରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନଥିଲେ ।

ପରଷୋତ୍ତମ ଲାଲ ଧିଙ୍ଗ୍ରା ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ, [1958] ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 828 ଏବଂ *ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ବନାମ ରାମ ନାରାୟଣ ଦାସ* [1961] 1 ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 606, ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

ଆହୁରି, ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହେଲା ଯେ ନିୟମ 55-b ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେବ ଏବଂ ନିୟମ 3 (a) ଦ୍ୱାରା ବାଦ ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା । ନିୟମ 55-b ଅଧୀନରେ ଏକ ନୋଟିସ୍ ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ଜଣେ ପରୀବିକ୍ଷାକାରୀ ଯେଉଁ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ଦେଇପାରିବେ ତାହାକୁ ବିଚାର କରିବା ପରେ, ତାଙ୍କୁ ରଖାଯିବା ଉଚିତ କି ନାହିଁ ତାହା ସ୍ଥିର କରିବା ଏବଂ ଏପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ସେହି ନିୟମ ସହିତ ଯଥେଷ୍ଟ ଅନୁପାଳନ ହେବ ଯଦି ପରୀବିକ୍ଷାକାରୀଙ୍କୁ ରଖିବା ପାଇଁ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଉଥିବା ଆଧାରଗୁଡିକ ତାଙ୍କୁ ସୂଚିତ କରାଯାଏ ଏବଂ ସେହି ଆଧାରଗୁଡିକ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା କୌଣସି ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣକୁ ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବରେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ନିୟମ 55-B ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ ଅପିଲକୁ ଖାରଜ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା : ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 271/1962 ।

ଏଲ. ପି. ଏ. ସଂଖ୍ୟା 24-D/1956 ରେ ଦିଲ୍ଲୀସ୍ଥିତ ପଞ୍ଜାବ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ (ସର୍କିଟ ବେଞ୍ଚ)ର 18 ମେ, 1959 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ଅପିଲ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ *କେ. ବି. ମେହେଟ୍ଟା* ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ *ଆର୍. ଏନ୍. ସଚଥେଙ୍କ* ପାଇଁ *ଏନ୍. ଏସ୍. ବିନ୍ଦ୍ରା, ଆର୍. ଏଚ୍. ଢେବର* ।

1963, ଫେବୃଆରୀ 18 । ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା

ନ୍ୟାୟମର୍ତ୍ତି ୱାଞ୍ଚ

1963
ଗଣେନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ବାନାର୍ଜୀ ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ୱାଞ୍ଚୁ

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ୱାଞ୍ଚୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା - ଏହା ପଞ୍ଜାବ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଉପରେ ଏକ ଅପିଲ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ 3 ମେ, 1949 ରେ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ସହାୟକ ପଦବୀ ପାଇଁ ଚୟନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ପ୍ରୋବେସନରେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ନିଯୁକ୍ତି ପତ୍ରରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ଉକ୍ତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ସେବା ବିନା କୌଣସି ନୋଟିସ୍ ଏବଂ ବିନା କୌଣସି କାରଣରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇପାରେ । ଏହି ସର୍ତ୍ତରେ ତାଙ୍କୁ ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ କୁହାଯାଇଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ 1949 ମସିହା ଜୁନ୍ 4 ତାରିଖରେ ଚାକିରିରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପରୀବିକ୍ଷା ଅବଧି 3 ଜୁନ୍,1950 ରେ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସମୟ ସମୟରେ ଏହାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା । 4 ଜୁଲାଇ,1952 ରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ତାଙ୍କ ପରୀବିକ୍ଷା ଅବଧି ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ତାଙ୍କ ସେବା କାହିଁକି ସମାପ୍ତ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ତାହା ଦର୍ଶାଇବାକୁ କୁହାଯାଇଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ କାରଣ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ । ଶେଷରେ ତାଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ସନ୍ତୋଷଜନକ ନଥିଲା ଏବଂ 31 ଅଗଷ୍ଟ, 1952 ପରେ ତାଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତ ହେବ ।

ଏହାପରେ ଆବେଦନକାରୀ ପଞ୍ଜାବ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ଯୁକ୍ତି ଥିଲା ଯେ ସେ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2) ର ସୁରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହକଦାର ଥିଲେ ଏବଂ ଏହା ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇନଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତ କରିବା ଆଦେଶ ବେଆଇନ ଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ତାଙ୍କ ତରଫରୁ ନିବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ସେ ବେସାମରିକ ସେବା (ବର୍ଗୀକରଣ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଅପିଲ) ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 49 ଏବଂ 55-b (ଏହା ପରେ ନିୟମାବଳୀ ଭାବରେ ସୂଚିତ) ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥିଲେ, ତେଣୁ ସେହି ନିୟମାବଳୀର ସୁରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହକଦାର ଥିଲେ । ଯେହେତୁ ସେହି ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ପାଳନ ନକରି ତାଙ୍କ ସେବାକୁ ସମାପ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା, ସେ ଯେକୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ପୁନଃସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ହକଦାର ଥିଲେ ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2) ର ସୁରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନଥିଲେ । ଏହା ଆହୁରି ମଧ୍ୟ କହିଥିଲେ ଯେ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 49 ଏବଂ 55-B ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇନଥିଲା ଏବଂ ସେ ତାଙ୍କ ସେବା ଚୁକ୍ତିନାମା

ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥିଲେ ଯାହା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା ଯେ ପରୀବିକ୍ଷା ଅବଧି ସମୟରେ ତାଙ୍କ ସେବା ବିନା କୌଣସି ନୋଟିସରେ ଏବଂ କୌଣସି କାରଣ ପ୍ରଦାନ ନକରି ସମାପ୍ତ ହୋଇପାରିବ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ କହିଥିଲେ ଯେ ଚୁକ୍ତିନାମା ଅନୁଯାୟୀ ନିୟମ 49 ଏବଂ 55 B କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଲାଗୁ ହେବ ନାହିଁ, ଯାହା ଅଧୀନରେ ସେ ନିୟମାବଳୀର ନିୟମ 3 (a) କୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ଫଳସ୍ୱରୂପ ଏହି ଆବେଦନ ଖାରଜ ହୋଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଏକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଯେ ଏହି ମାମଲା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ କରିବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଥିଲା; ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ ଏହି ମାମଲା ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଆସିଛି ।

ଏହା ବିବାଦରେ ନାହିଁ ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିରେ କଦାପି ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇନଥିଲେ । ଏହା ମଧ୍ୟ ବିବାଦରେ ନାହିଁ ଯେ ଯଦିଓ ନିଯୁକ୍ତି ପତ୍ରରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ଏକ ବର୍ଷ ପାଇଁ ପରୀବିକ୍ଷାରେ ରହିବେ, ତାଙ୍କ ପରୀବିକ୍ଷା ଅବଧି ସମୟ ସମୟରେ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଥିଲା । ଆମେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସହ ସହମତ ଯେ ଯଦିଓ ନିଯୁକ୍ତି ପତ୍ରରେ ଏହି ଶବ୍ଦରେ କୁହାଯାଇ ନଥିଲା ଯେ ପରୀକ୍ଷଣ ଅବଧି ବୃଦ୍ଧି ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି, ତଥାପି ଏଥିରେ ଏହା ନିହିତ ଥିଲା ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ନିଶ୍ଚିତ କିମ୍ବା କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ତର ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରୀବିକ୍ଷା ଜାରି ରହିବ ଏବଂ ନିଯୁକ୍ତି ପତ୍ରର ନିୟମାବଳୀ ମଧ୍ୟ ଏହିପରି ହେବ ଯେ ପରୀବିକ୍ଷା ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ସେବା ବିନା କୌଣସି ନୋଟିସରେ ଏବଂ ବିନା କୌଣସି କାରଣରେ ସମାପ୍ତ ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ।

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପାଇଁ ଆସୁଥିବା ପ୍ରଥମ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଆବେଦନକାରୀ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2) ର ସୁରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହକଦାର କି; କାରଣ ଯଦି ସେ ସେହି ସୁରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହକଦାର, ତେବେ ଏହା ବିବାଦୀୟ ନୁହେଁ ଯେ ତାଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଏହି ମାମଲାରେ ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଳନ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ସୁସ୍ଥିରୀକୃତ ଯେ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ର ସୁରକ୍ଷା ଅସ୍ଥାୟୀ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଯେଉଁଠାରେ ବରଖାସ୍ତ; ପଦବୀରେ ଅପସାରଣ କିମ୍ବା ହ୍ରାସ ଦଣ୍ଡ ମାଧ୍ୟମରେ ଲାଗୁ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଏହା ମଧ୍ୟ ସମାନ ଭାବେ ସ୍ଥିରୀକୃତ ଯେ, ଯଦି କୌଣସି ଅସ୍ଥାୟୀ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସେବା ଦଣ୍ଡ ଆକାରରେ ସମାପ୍ତ ନହୁଏ, ତେବେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ଲାଗୁ ହେବ ନାହିଁ ଏବଂ ଏପରି ଜଣେ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସେବା ଚୁକ୍ତିର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ କିମ୍ବା ତାଙ୍କୁ ସାଧାରଣ ଏକ ମାସର ନୋଟିସ୍ ଦେଇ ସମାପ୍ତ

1963
ଗଣେନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ବାନାର୍ଜୀ ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ୱାଞ୍ଚୁ

କରାଯାଇପାରିବ [*ପରଷୋତ୍ତମ ଲାଲ ଢିଙ୍ଗରା ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ* (1)ଦେଖନ୍ତୁ] । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଏହା ସମାନ ଭାବରେ ସ୍ଥିରୀକୃତ ଯେ ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଯିଏ ପ୍ରୋବେସନରେ ଅଛନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ଏପରି ବରଖାସ୍ତ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2) ର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ବରଖାସ୍ତ କିମ୍ବା ଅପସାରଣ ହେବ ନାହିଁ ଏବଂ ସେହି ଅନୁଚ୍ଛେଦର ସୁରକ୍ଷାକୁ ଆକର୍ଷିତ କରିବ ନାହିଁ ଯେଉଁଠାରେ ଜଣେ ପରୀବିକ୍ଷାକାରୀଙ୍କ ସେବା ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ସମାପ୍ତ ହୁଏ ଏବଂ ଦଣ୍ଡ ଭାବରେ ନୁହେଁ । ଜଣେ ପରୀବିକ୍ଷାକାରୀଙ୍କର ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଧାରଣ କରାଯାଇଥିବା ପଦବୀ ଉପରେ କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ ଏବଂ ତାଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ସେ ଏହିପରି ମାମଲାସବୁକୁ ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ନିୟମାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କ ପରୀବିକ୍ଷା ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଯେକୌଣସି ସମୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ତର ହେବାକୁ ଦାୟୀ । [*ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ବନାମ ରାମ ନାରାୟଣ ଦାସ(2)* ଦେଖନ୍ତୁ] । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଆବେଦନକାରୀ ନିଃସନ୍ଦେହରେ ଜଣେ ପରୀବିକ୍ଷାକାରୀ ଥିଲେ । ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ତାଙ୍କ ସେବାର ସମାପ୍ତି ଦଣ୍ଡ ମାଧ୍ୟମରେ ହୋଇନଥିଲା, ତେଣୁ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ବରଖାସ୍ତ କିମ୍ବା ଅପସାରଣ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଜଣେ ପରୀବିକ୍ଷାକାରୀ ଭାବେ ସେ ସେହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରଚଳିତ ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ପରୀବିକ୍ଷା ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ତର ହେବା ପାଇଁ ଦାୟୀ ରହିବେ । ତେଣୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ରାୟ ଦେବାରେ ଠିକ୍ ଥିଲେ ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2) ର ସୁରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନଥିଲେ ।

ତେବେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଏହା ନିବେଦନ କରାଯାଇଛି ଯେ ନିୟମାବଳୀ ନିଜେ ଏହାକୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରିଛି ଯେ ଜଣେ ପରୀବିକ୍ଷାକାରୀଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2) ପାଳନ କରାଯିବା ଉଚିତ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ 1947 ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର 10 ତାରିଖରେ ସଂଶୋଧିତ ନିୟମାବଳୀର *ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ 2* ରୁ ନିୟମ 49 ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖାଯାଇଛି । ସେହି *ବ୍ୟାଖ୍ୟାଟି* ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:-

> "ପରୀବିକ୍ଷା ଅବଧି ସମୟରେ କିମ୍ବା ଶେଷରେ, କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତ୍ରୁଟି ପାଇଁ କିମ୍ବା ସେବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଅନୁପଯୁକ୍ତତା ହେତୁ ଜଣେ ପରୀବିକ୍ଷାକାରୀଙ୍କୁ ବହିଷ୍କାର କରିବା, ଏହି ନିୟମର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଅପସାରଣ କିମ୍ବା ବରଖାସ୍ତ କରିବା ସହିତ ସମାନ ।

(1) [1958] S.C.R. 828
(2) [1961] 1 S.C.R. 606

1963
ରଣେନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ବାନାର୍ଜୀ ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ୱାଞ୍ଚୁ

ବର୍ତ୍ତମାନ ଯଦି 1952 ମସିହାରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ସମୟରେ ଏହି *ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ* କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2) ଲାଗୁ ହେବ ବୋଲି ତାଙ୍କର ଯୁକ୍ତି ସଠିକ୍ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଆମେ ଦେଖୁଛୁ ଯେ 1949 ନଭେମ୍ବରରେ ନିୟମ 49କୁ ଆହୁରି ସଂଶୋଧନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସେହି ସଂଶୋଧନ ଦ୍ୱାରା *ବ୍ୟାଖ୍ୟା 2*କୁ ହଟାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ଏକ ନୂତନ *ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ,* ଯାହା 1947 ଅକ୍ଟୋବର 10ର ସଂଶୋଧନ ପରେ ରହିଥିବା ନିୟମର *ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ 1* ଏବଂ *2* ର ସ୍ଥାନ ନେଇଥିଲା, ତାହାକୁ ବଦଳାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହି ନୂତନ *ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ* ଯାହା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସମୟରେ ବଳବତ୍ତର ଥିଲା, ଏହି ସର୍ତ୍ତାବଳୀରେ ଅଛି:-

> "ଚାକିରିର ସମାପ୍ତି -
>
> (a) ନିଯୁକ୍ତିର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏବଂ ପରୀକ୍ଷାମୂଳକ ସେବା ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ, ପରୀକ୍ଷାମୂଳକ ଅବଧି ସମୟରେ କିମ୍ବା ଶେଷରେ ପରୀକ୍ଷାମୂଳକ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ; କିମ୍ବା
>
> (b) * * * * *
>
> (c) * * * * *
>
> ଏହି ନିୟମ କିମ୍ବା ନିୟମ 55 ର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଅପସାରଣ କିମ୍ବା ବରଖାସ୍ତ କରିବା ପରି ନୁହେଁ ।"

ତେଣୁ ଯେତେବେଳେ 1952 ମସିହାରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଏହି ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ହିଁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପରିଚାଳିତ କରିଥିଲା ଏବଂ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଯଦି ତାଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପରୀକ୍ଷାମୂଳକ ସେବା ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଦଣ୍ଡର ମାପକାଠି ଭାବରେ ନୁହେଁ, ଆବେଦନକାରୀ ଧାରା 311 (2) ର ସୁରକ୍ଷା ଦାବି କରିପାରିବେ ନାହିଁ । 1947 ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ମାସର ସଂଶୋଧନ ପରେ ଯେଉଁଭଳି ଭାବେ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ 2 ରୁ ନିୟମ 49 ରହିଥିଲା, ତାହାକୁ ଆଧାର କରି ତାଙ୍କର ଯୁକ୍ତି ବିଫଳ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ, କାରଣ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବାର ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ଏହି ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣକୁ ହଟାଇ

ଦିଆଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ମୁଖ୍ୟ ଯୁକ୍ତି ଯେ ସେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 ର ସୁରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହକଦାର, ଏହା ବିଫଳ ହେବା ଉଚିତ ।।

ବିକଳ୍ପ ଭାବରେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଏହା ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଛି ଯେ ସେ ନିୟମ 55-B ର ସୁରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହକଦାର ଥିଲେ ଏବଂ ସେହି ନିୟମ ପାଳନ କରାଯାଇନଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତ କରିବା ବେଆଇନ ଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଥିଲେ ଯେ ନିୟମ 55- B ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଲାଗୁ ହେବ ନାହିଁ କାରଣ ତାଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ନିଯୁକ୍ତି ପତ୍ରରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ତାଙ୍କର ସେବା ବିନା କୌଣସି ନୋଟିସରେ ଏବଂ ବିନା କୌଣସି କାରଣ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ସମାପ୍ତ ହେବ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯେଉଁ କାରଣ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ନିଯୁକ୍ତି ପତ୍ରରେ ସେହି ସର୍ତ୍ତ ନିୟମ 55-B ଉପରେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରିବ, ତାହା ହେଉଛି, ଯେଉଁଠି ଚୁକ୍ତିର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏବଂ ନିୟମାବଳୀ ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ରହିଛି, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିୟମ 3 (a) ଅନୁଯାୟୀ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀଟି ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରିବ ।

ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଦୁଇଟି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଥାଏ : ପ୍ରଥମଟି ହେଉଛି ନିୟମ 3 (a) କୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଆବେଦନକାରୀ ନିୟମ 55-B ର ସୁରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ କି ନାହିଁ, ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟଟି ହେଉଛି ଯଦି ସେହି ନିୟମ ଲାଗୁ ହୁଏ ତେବେ ତାଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତ କରିବାକୁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କୁ ନିୟମ 55-B ର ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା କି ନାହିଁ । ନିୟମ 55- B ନଭେମ୍ବର, 1949 ରେ ନିୟମାବଳୀରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହିପରି ପଢ଼ାଯାଏ:-

> "ଯଦି କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତ୍ରୁଟି ପାଇଁ କିମ୍ବା ସେବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଅନୁପଯୁକ୍ତତା କାରଣରୁ ପରୀବିକ୍ଷା ଅବଧି ସମୟରେ କିମ୍ବା ଶେଷରେ ଜଣେ ପରୀବିକ୍ଷାକାରୀଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତିକୁ ସମାପ୍ତ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଇଛି, ତେବେ ପରୀବିକ୍ଷାକାରୀଙ୍କୁ ଏପରି ପ୍ରସ୍ତାବର ଆଧାର ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଯିବ ଏବଂ ନିଯୁକ୍ତି ସମାପ୍ତ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଦେଶ ପାରିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଏହା ବିରୋଧରେ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଏକ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯିବ ।"

ତାଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ନିଯୁକ୍ତି ପତ୍ରରେ ଉପରୋକ୍ତ ସର୍ତ୍ତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନିୟମ 3 (a) ଏହାକୁ ଅପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନକରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ନିୟମ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେବ, ଯିଏ ଜଣେ

ପରୀବିକ୍ଷାକାରୀ ଥିଲେ, କାରଣ ଏହା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସମୟରେ ବଳବତ୍ତର ଥିଲା । ନିୟମ 3 (a) ରେ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି -

"ଏହି ନିୟମ ଭାରତରେ ଏକ ସରକାରଙ୍କ ପୂର୍ଣ୍ଣକାଳୀନ ବେସାମରିକ ନିଯୁକ୍ତିରେ ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେବ (କେବଳ ବେଳେବେଳେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ କିମ୍ବା ଏକ ମାସରୁ କମ୍ ନୋଟିସରେ ବରଖାସ୍ତ ହେବାର ବିଷୟ ବ୍ୟତୀତ) -

(a) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି ଏବଂ ନିଯୁକ୍ତି ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ବର୍ତ୍ତମାନ ବଳବତ୍ତର ଥିବା କୌଣସି ଆଇନ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଅଧୀନରେ କରାଯାଇଛି;

b) X X X X X X

X X X X X X

ତେଣୁ ନିୟମ 3 (a) କେବଳ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିୟମର ପ୍ରୟୋଗକୁ ବାଦ ଦେଇଥାଏ ଯାହାଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି ଏବଂ ନିଯୁକ୍ତିର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ବଳବତ୍ତର ଥିବା କୌଣସି ଆଇନ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଅଧୀନରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ବଳବତ୍ତର ଥିବା କୌଣସି ଆଇନ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଅଧୀନରେ ଅଲ ଇଣ୍ଡିଆ ରେଡିଓ ସେବାରେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନିଯୁକ୍ତି ଏବଂ ନିଯୁକ୍ତିର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ବିଷୟରେ କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ବୋଲି ଆମକୁ ଦର୍ଶାଯାଇ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଶବ୍ଦ, ଯାହା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ନିଯୁକ୍ତି ପତ୍ରରେ ଦେଖାଯାଏ, କୌଣସି ଆଇନ ଆଧାରରେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କିମ୍ବା ବର୍ତ୍ତମାନ ବଳବତ୍ତର ଥିବା କୌଣସି ଆଇନ ଅଧୀନରେ ଯୋଡ଼ାଯାଇଥିଲା । ସେହି ଶବ୍ଦଟି ପରୀବିକ୍ଷାରେ ନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ନିଯୁକ୍ତି ପତ୍ରରେ ମିଳୁଥିବା ସାଧାରଣ ଶବ୍ଦଠାରୁ ଅଧିକ କିଛି ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଆମ ମତରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ନିଯୁକ୍ତି ପତ୍ରରେ ଥିବା ଏହି ସର୍ତ୍ତ କାରଣରୁ ତାଙ୍କ ଉପରେ ନିୟମ 55- B ଲାଗୁ ହେବନାହିଁ ବୋଲି ବିଚାର କରିବାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତ୍ରୁଟିଯୁକ୍ତ ଥିଲେ । ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ ନିୟମ 55- B ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେବ ଏବଂ ନିୟମ 3 (a) ଦ୍ୱାରା ବାଦ୍ ହୋଇନାହିଁ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରଶ୍ନଟି ହେଉଛି ନିୟମ 55- B ପାଳନ କରାଯାଇଥିଲା କି? ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯେଉଁ ତଥ୍ୟ ରହିଛି, ତାହା ହେଉଛି ଏହା । 1951 ମସିହା ଡିସେମ୍ବର 6 ତାରିଖରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ

ପରୀବିକ୍ଷା ଅବଧି ଜୁନ୍ 3, 1952 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି କରାଯିବା ପରେ ତାଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ସେ ନିଯୁକ୍ତ ଥିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଏହି ପଦବୀ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ମାନକଠାରୁ ବହୁତ ତଳେ ଥିବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା । ମିଳିଥିବା ମୁଖ୍ୟ ତ୍ରୁଟିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା । ଯଥା, "(i) ଅପରିପକ୍ୱ ଧରଣର ଅନୁଭବ, (ii) ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ ବିନା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ଏବଂ (iii) କିଛି ଧାରଣା ଅଛି କିନ୍ତୁ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଚିନ୍ତା କରିପାରିବେ ନାହିଁ ଏବଂ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଭାବରେ ଯୋଜନା କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।" ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ତ୍ରୁଟିର ସୁଧାରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ଅତି କମରେ ଜଣେ ସାଧାରଣ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟର ମାନକକୁ ନିଜକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରିବାକୁ ଏକ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ତାଙ୍କୁ ଆହୁରି ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ସେ ନିଜ ବିଷୟ ଉପରେ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଧ୍ୟାନ ଦେଇ, ନିଜ ଚାକିରିରେ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଏବଂ ବ୍ୟାପକ ଅଧ୍ୟୟନ ଏବଂ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରି ଏପରି କରିବା ଉଚିତ । ଆବଶ୍ୟକ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ତାଙ୍କ ବରିଷ୍ଠ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଏବଂ ସାହାଯ୍ୟ ନେବାକୁ ତାଙ୍କୁ କୁହାଯାଇଥିଲା । ଶେଷରେ ତାଙ୍କୁ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଅବଧି ପରେ ତାଙ୍କୁ ଆଉ ପରୀବିକ୍ଷା ଅବଧି ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ଦେବା ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ ଏବଂ ଯଦି ସେହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ମାନକକୁ ନ ଆସେ, ତେବେ ତାଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତ କରିବାକୁ ପଡିପାରେ । ତେଣୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଡିସେମ୍ବର, 1951 ସୁଦ୍ଧା ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବା ପାଇଁ ଚେତାବନୀ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଜୁଲାଇ 4, 1952 ରେ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଏକ ନୋଟିସ୍ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯାହା ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ସେବା କାହିଁକି ସମାପ୍ତ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ତାହା ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଏକ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଯେକୌଣସି ନିବେଦନକୁ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବରେ ବିଚାର କରାଯିବ । ନୋଟିସରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟଙ୍କ ହାରାହାରି ମାନକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସି ନଥିଲା ଏବଂ ଚାରୋଟି ତ୍ରୁଟି ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା, ଯଥା: (i) ଅନୁଭବରେ ଅପରିପକ୍ୱତା, ଏବଂ କୌଶଳ ଏବଂ ବିବେକର ଅଭାବ, (ii) ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଚିନ୍ତା କରିବାରେ ଏବଂ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଭାବରେ ଯୋଜନା କରିବାରେ ଅକ୍ଷମତା, (iii) ଜଣେ ହାରାହାରି ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ପୃଷ୍ଠଭୂମିର ଅଭାବ, ଏବଂ (iv) ତାଙ୍କୁ ତଦାରଖ ବିନା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଆବେଦନକାରୀ ଏହି ନୋଟିସର ଉତ୍ତରରେ ନିଜର ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ଦେଇଥିଲେ, ଯାହାକୁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବେ ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ

ଜୁଲାଇ 31, 1962ରେ ତାଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ତାଙ୍କ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ସନ୍ତୋଷଜନକ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଇନାହିଁ, ତେଣୁ ଅଗଷ୍ଟ 31, 1952 ପରେ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ସମାପ୍ତ ହେବ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ ଏହା ନିୟମ 55- B ର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଅନୁପାଳନ ନଥିଲା । ସେହି ନିୟମରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ପରୀବିକ୍ଷାକାରୀଙ୍କୁ କେଉଁ ଆଧାରରେ ତାଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଇଥିଲା ସେ ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଯିବ ଏବଂ ଏହା ବିରୋଧରେ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଏକ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯିବ । ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଯୁକ୍ତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ କେଉଁ ଆଧାରରେ ବହିଷ୍କାର କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଇଥିଲା ସେ ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଯାହା ନିବେଦନ କରାଯାଇଛି ତାହା ହେଉଛି ନିୟମ 55 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ବିସ୍ତୃତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ନିୟମ 55- B ଅଧୀନରେ ମଧ୍ୟ ଯିବା ଉଚିତ୍ । ତେବେ ନିୟମ 55 ଅପସାରଣ କରିବା, ବରଖାସ୍ତ କରିବା କିମ୍ବା ପଦବୀ ହ୍ରାସ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ମାମଲା ସହିତ ଜଡିତ, ଯାହା ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 311 (2) ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଏବଂ ସେଥିରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏହି ତିନୋଟି ପ୍ରମୁଖ ଦଣ୍ଡ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ନିୟମ 55- B ଅଧୀନରେ ଲାଗୁ ହେବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୁହେଁ ଯାହା ଜଣେ ପ୍ରୋବେସନରଙ୍କୁ ବହିଷ୍କାର କରିବା ସହିତ ଜଡିତ, ଯାହା ଆଦୌ ଏକ ଦଣ୍ଡ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ନିୟମ 55- B ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଏକ ମାମଲାରେ ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ ତାହା ହେଉଛି କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ତ୍ରୁଟି ଯାହା ଜଣେ ପରୀବିକ୍ଷାକାରୀଙ୍କୁ ସେବାରେ ରଖିବା ପାଇଁ ଅନୁପଯୁକ୍ତ କରେ, ତାଙ୍କୁ ସୂଚିତ କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ନୋଟିସ୍ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଏକ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ, ଯାହା ତାଙ୍କୁ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ତ୍ରୁଟି ବିଷୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ଦେବାକୁ ସକ୍ଷମ କରିବ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଅନୁପଯୁକ୍ତତା ହେତୁ ତାଙ୍କ ସେବା ସମାପ୍ତ କରିବାର ପ୍ରସ୍ତାବକୁ କାହିଁକି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ତାହାର କାରଣ ଦର୍ଶାଇବ । ଯଦି ଜଣେ ପରୀବିକ୍ଷାକାରୀଙ୍କୁ ଏପରି ଏକ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଏ ଏବଂ ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ତାଙ୍କ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ବିଚାର କରାଯାଏ, ତେବେ ଆମ ମତରେ ନିୟମ 55-B ସହିତ ଯଥେଷ୍ଟ ଅନୁପାଳନ ହୋଇଥାଏ । ସାଧାରଣ ଭାବେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ଧାରା 55-B ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ନୋଟିସର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି, ଜଣେ ପରୀବିକ୍ଷାକାରୀ ଯେଉଁ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ଦେଇପାରିବେ ତାହା ବିଚାର କରିବା ପରେ, ତାଙ୍କୁ ବଜାୟ ରଖିବା ଉଚିତ କି ନୁହେଁ ତାହା ସ୍ଥିର କରିବା ଏବଂ ଏପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହି ନିୟମ ସହିତ ଯଥେଷ୍ଟ ଅନୁପାଳନ ହେବ ଯଦି ପ୍ରୋବେସନରଙ୍କୁ ସେବାରେ ଜାରି ରଖିବା ପାଇଁ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ବୋଲି

1963

ରଣେନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ବାନାର୍ଜୀ
ବନାମ
ଭାରତ ସଂଘ

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ୱାଞ୍ଚୁ

ବିବେଚନା କରାଯାଉଥିବା ଆଧାରଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କୁ ସୂଚିତ କରାଯାଏ ଏବଂ ସେହି ଆଧାରଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା କୌଣସି ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣକୁ ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବରେ ବିଚାର କରାଯାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଏହା ହିଁ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ନିୟମ 55- B ଦ୍ୱାରା ପରିକଳ୍ପିତ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା । ତେଣୁ ଆମେ ଅପିଲକୁ ଖାରଜ କରୁଛୁ, ଯଦିଓ ସାମାନ୍ୟ ଭିନ୍ନ କାରଣ ପାଇଁ । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ରହିବ ନାହିଁ ।

ଅପିଲ ଖାରଜ ହେଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:
ସୁବୋଧ ରାଉତ,
ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଅନୁବାଦ),
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।